

“JINÉ POHLEDY NA SOUČASNOST”

JAK POLITIKY
PŘIMĚT K TOMU,
ABY SLOUŽILI
VEŘEJNOSTI?

VYSTOUPÍ
PROF. MARTIN POTŮČEK

Jak politiky přimět k tomu, aby sloužili veřejnosti?

Prof. PhDr. Martin POTŮČEK, CSc. MSc.

<http://www.martinpotucek.cz>

Veřejná přednáška, ProAlt

Městská knihovna Praha, 27. března 2012

Pár faktů úvodem.

Hodnocení politického systému...

Hodnocení minulého a současného politického systému v ČR
občany – v % (výzkum CVVM, únor 2012):

	Velmi dobrý	Spíše dobrý	Ani dobrý, ani špatný	Spíše špatný	Velmi špatný
Před 1989 <i>(v únoru 2012)</i>	3	20	25	20	17
Únor 2009	2	20	36	30	11
Únor 2012	1	14	23	36	24

Pozn.: dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

...hodnocení současné vlády...

Spokojenost s vládou Petra Nečase v % (výzkum CVVM, únor 2012):

	Rozhodně spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Rozhodně nespokojen
S programem	2	26	35	24
S její činností	1	15	40	39
S komunikací	2	15	41	36
S lidmi ve vládě	1	11	40	43
S osobou předsedy	4	24	36	29

Pozn.: dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

Nespokojenost občanů s činností vlády je dnes historicky nejvyšší a spokojenost nejnižší od roku 1998. Podobná čísla charakterizovala pouze lednové šetření činnosti vlády VI. Špidly z roku 2004 (20 % spokojených, 75 % nespokojených). Na opačném pólu se umístila v očích občanů činnost vlády J. Fischera z ledna 2010 (66 % spokojených, 24 % nespokojených).

...možnosti lidí ovlivňovat veřejné dění...

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Vyjadřovat se k problémům společnosti	16	39	29	14
Ovlivnit řešení problémů ve své obci	5	33	41	19
Dosáhnout svých oprávněných požadavků	2	21	45	25
Ovlivnit řešení problémů ve státě	1	7	34	57

Pozn.: dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

Od roku 2009 klesl podíl osob, které souhlasí s výrokem, že volby jsou účinným způsobem, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici, z 55 % na 43 %.
(Všechny údaje z výzkumu CVVM, únor 2012)

...či zájem lidí o politiku.

Jak často se občané věnují... v % (výzkum CVVM, únor 2012):

	Roz- hodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Roz- hodně ne
Sledování informací o politice v médiích	34	37	24	5
Diskutování o politice s přáteli	9	32	38	21
Přesvědčování přátel, aby volili stejně	2	8	16	73
Zapojování se do řešení veřejných problémů	2	13	34	50
Účasti na politických shromážděních	1	8	20	71
Setkávání s politiky	2	8	19	71
Práci pro politickou stranu	1	3	4	92

Pozn.: dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

Jde o krizi systému?

Příznaky systémové krize na straně vládnoucích:

- Politici a úředníci ve vrcholných funkcích se neostýchají lhát
- Politici a úředníci ve vrcholných funkcích se neostýchají porušovat zákony
- Politici a úředníci ve vrcholných funkcích podněcují ke korupčnímu chování a sami se nechávají korumpovat

Příznaky systémové krize na straně občanů:

- Roste počet lidí, kteří by dali přednost autoritativnímu režimu
- Roste počet otevřených protestů proti politickému establishmentu a vládní politice (Holešovská výzva etc...)

Neporozumění a nedůvěra mezi politiky a občany eskalují

Je důvěra důležitá ?

Nedávno ještě premiérka Slovenska, dnes už opět „jen“ akademička, profesorka sociologie Iveta Radičová založila politiku své vlády na snaze o znovuzískání důvěry slovenské veřejnosti v politiku a její představitele. Ve svém vystoupení na půdě Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy 5. května 2011 zdůvodnila svůj boj proti klientelismu a korupci na Slovensku tím, že bez důvěry občanů nemá ani ten nejlepší vládní program šanci na to, aby byl úspěšně realizován. To ještě nevěděla, že zanedlouho vypadne její straně (nejen její!) ze skříně kostlivec v podobě tzv. Gorily, odposlechů dokazujících korupční propojení jejího předsedy a také bývalého premiéra Mikuláše Dzurindy s investiční skupinou Penta. Vláda důvěru občanů nezískala, Radičová po koaliční roztržce rezignovala a její politická strana SDKÚ se v posledních volbách ocitla hluboko v poli poražených...

Jak politiky přimět k tomu, aby sloužili veřejnosti?

Přesný recept neznám. Víím jen, že důležitý bude jak obecný kontext globalizace a evropské integrace, tak i vývoj na českém dvorku. Naše země trpí:

- přesunutím těžiště moci od politických reprezentací k silným ekonomickým skupinám („globální kapitalismus nefunguje“);
- specifickými deformacemi vzniklými v průběhu „české cesty“ od reálného socialismu k reálnému kapitalismu: v oblasti zákonů, kompetence a efektivity veřejné správy, pronikání ekonomických zájmů do politického rozhodování (klientelismus, korupce), hluboké propasti nedůvěry mezi „námi“ a „jimi“

Náprava nebude určitě jednoduchá, vyžádá si čas a velké úsilí,
ALE JE MOŽNÁ!

Co dělat?

1. NEPRODYŠNĚ ODPREPAROVAT POLITIKU OD EKONOMICKÝCH ZÁJMŮ

- Zákon o prokazování původu majetku (majetková přiznání)
- Zákon o financování politických stran (státní příspěvky, daňové asignace)
- Zákon o financování občanských sdružení (daňové asignace)

2. ZAVÉST SYSTEMATICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ:

- politiků (viz Georgia, USA)
- úředníků (viz ENS, Francie)
- členů politických stran (politické vzdělávání s podporou státu jako v Rakousku a v Německu)
- novinářů (zde leccos dluží i moje fakulta)
- občanů (občanská výchova na školách)

Co dělat?

3. PODPOROVAT RŮZNÉ FORMY DEMOKRACIE JAKOŽTO ÚČINNÉ A NAVZÁJEM NEZASTUPITELNÉ KONTROLNÍ MECHANISMY. DEMOKRACII

- REPRESENTATIVNÍ (význam zprostředkující role a kondice politických stran – politické strany jsou a i nadále budou důležitými hráči)
- PARTICIPATIVNÍ (role občanského sektoru)
- DELIBERATIVNÍ (demokracie je diskuse – TGM)
- PŘÍMOU (přijetí zákona o obecném referendu)

Nicméně ani jedna z těchto forem demokracie není všespasitelná a bezproblémová!

Co dělat?

4. ROZVÍJET UMĚNÍ KOMUNIKACE

- posílit kompetence a nezávislost veřejnoprávních a neziskových médií
- Učit se umění komunikace mezi koaličními stranami navzájem a mezi koaličními a stranami a opozicí
- iniciovat platformy tematických diskusí mezi politiky, úředníky, odborníky a občany (např. veřejná slyšení)
- zvažovat podobu celonárodních tematických diskusí na závažná témata (budoucí směřování země, národní identita, nová podoba ústavy země apod.)

5. ZAČÍT U SEBE:

- Co mohu udělat pro to, aby politici sloužili veřejnosti, já sám?

Děkuji za pozornost! Vaše otázky?

Martin POTŮČEK

<http://www.martinpotucek.cz>

Univerzita Karlova
Fakulta sociálních věd
Centrum pro sociální a
ekonomické strategie

<http://www.ceses.cuni.cz>

O tomto, ale i o dalších tématech pojednává moje nová kniha **CESTY Z KRIZE**

- *Co společnost rozkládá – a co ji spojuje?*
- *Je lépe vsadit na trh, nebo na stát?*
- *Je nebezpečné zanedbávat bezpečnost?*
- *Proč se společnost vědění rodí v bolestech?*
- *Pomáhají reformy více mužům nebo ženám?*
- *Z kolika hříchů se zpovídá státní správa?*
- *Chceme hospodářský růst, nebo kvalitnější život?*
- *Jsou veřejné služby v ohrožení?*
- *Co to je být dobrým Evropanem?*
- *Potřebujeme společně sdílenou vizi?*
- *Jaké jsou klíčové výzvy budoucnosti?*

Sociologické nakladatelství,
Praha 2011.

**Kniha je určena všem, kterým není lhostejná budoucnost
naší země v době, kdy cesty z krize hledá celý svět.**